

<https://doi.org/10.26565/1992-2337-2025-2-12>

УДК 351:342.34(477)

Слободенюк Тимур Олегович,

аспірант кафедри глобальної та національної безпеки

Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби

Київського національного університету імені Тараса Шевченка,

вулиця Володимирська, 64/13, м. Київ, 01601, Україна

e-mail: tymur.slobodeniuk@gmail.com <https://orcid.org/0000-0003-1090-9528>

ГЕНЕЗИС ПРАВОВИХ ЗАСАД ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ ПУБЛІЧНО-СЕРВІСНОЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті проаналізовано генезис правових засад формування моделі публічно-сервісної держави в Україні. Досліджено еволюцію національного законодавства від перших нормативних актів у сфері інформатизації до сучасного комплексного правового регулювання електронних публічних послуг. Обґрунтовано, що становлення публічно-сервісної моделі держави має чітко виражений поетапний характер (інфраструктурно-інформаційний, інституційно-процедурний та етап цифрової трансформації) і перебуває у прямій залежності від розвитку інформаційно-комунікативних технологій та зміни управлінської парадигми взаємодії держави й громадянина. Встановлено, що на початковому етапі було закладено нормативні основи відкритості влади та легітимізовано категорію «інформаційна послуга», що сприяло трансформації держави з суб'єкта владного контролю у надавача базових інформаційних сервісів. Охарактеризовано роль законодавства про електронні документи та електронний підпис у формуванні «інфраструктури правової довіри», яка забезпечила юридичну можливість дистанційної взаємодії між державою та особою. Досліджено інституціоналізацію адміністративних послуг як центральної форми реалізації сервісної функції держави. Систематизовано основні напрями галузевої адаптації законодавства до сервісної моделі у реєстраційній, дозвільній та соціальній сферах. Доведено, що інтеграція правових норм у цифрові алгоритми дозволила автоматизувати адміністративні процедури, мінімізувати суб'єктивізм посадових осіб і знизити корупційні ризики. Обґрунтовано, що авторська періодизація розвитку правових засад формування моделі публічно-сервісної держави в Україні відображає логіку переходу від інформування до проактивного надання публічних сервісів у межах єдиної цифрової екосистеми. Показано, що антропоцентричний підхід став концептуальним ядром сучасної сервісної моделі, у якій людина розглядається як суб'єкт-замовник публічних послуг, а держава як сервіс-провайдер, відповідальний за зручність, доступність та якість їх надання. Визначено перспективи подальших наукових досліджень, пов'язані з нормативним регулюванням використання штучного інтелекту в публічному управлінні та посиленням захисту персональних даних.

Ключові слова: *публічно-сервісна держава, публічно-сервісна діяльність, інформаційна послуга, адміністративна послуга, електронна публічна послуга, цифровізація, децентралізація, модель.*

Як цитувати: Слободенюк Т. О. Генезис правових засад формування моделі публічно-сервісної держави в Україні. *Державне будівництво*. 2025. № 2 (38). С. 197–208. <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2025-2-12>

In cites: Slobodeniuk, T.O. (2025). Genesis of legal foundations for the formation of a public-service state model in Ukraine. *State Formation*, no. 2 (38), 197–208. <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2025-2-12> [in Ukrainian].

© Слободенюк Т. О., 2025

This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0

Постановка проблеми. Сучасний етап реформування системи публічного управління в Україні характеризується фундаментальною зміною парадигми взаємодії між державою та суспільством. Традиційна модель державного управління, що базувалася на домінуванні владно-розпорядчих функцій, поступово поступається місцем сервісно-орієнтованій концепції. В основі цієї трансформації лежить ідеологія, згідно з якою основною детермінантою діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування є забезпечення прав і свобод людини через надання високоякісного публічного сервісу.

Важливо підкреслити, що сервісність не повинна обмежуватися лише інституційними змінами. Як слушно зазначає О. Євсюкова [1], впровадження принципів сервісно-орієнтованої діяльності потребує утвердження нової філософії публічного управління, що ґрунтується на принципах прозорості та відповідальності держави перед громадянином. Дослідниця обґрунтовує, що справжня трансформація можлива лише за умови глибокого переосмислення ролі державного службовця, а не суто формальної зміни організаційних структур чи зовнішнього вигляду фронт-офісів.

Актуальність дослідження генезису правових засад формування публічно-сервісної держави зумовлена інтенсивною цифровізацією та впровадженням інструментів електронного урядування, що вимагає відповідного юридичного супроводу, здатного оперативнo реагувати на випереджаючі темпи технологічного розвитку. Вектор європейської інтеграції України актуалізує потребу в гармонізації національного законодавства із принципами належного врядування (good governance), де концепт «держави-сервісу» постає фундаментальною вимогою до інституційної спроможності влади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичний базис дослідження формують праці О. Євсюкової, яка визначає сервісність як нову філософію публічного управління [1], та О. Омелян, що розглядає публічно-сервісну діяльність як спосіб реалізації сутності держави через концепт публічних послуг [15]. Трансформацію архітектури публічної адміністрації під впливом діджиталізації аналізує М. Тернушак, обґрунтовуючи необхідність максимального наближення послуг до споживача через впровадження мобільних застосунків та е-сервісів [19]. Функціональний аспект цієї трансформації досліджує С. Шандрук, який класифікує надання адміністративних послуг як ключову функцію сучасної сервісно-орієнтованої держави [17]. А. Ангел доводить зв'язок сервісної політики зі стійким розвитком держави та зниженням транзакційних витрат [20]. Зазначені наукові праці створюють методологічне підґрунтя для системного дослідження правових засад формування моделі публічно-сервісної держави в Україні. Разом з тим, системний аналіз перших національних правових норм про інформатизацію та електронний підпис [2; 4; 7], а також сучасних законів про цифровізацію публічних послуг [16; 21] потребує подальшої концептуалізації для визначення цілісної траєкторії формування вітчизняної моделі публічно-сервісної держави.

Мета статті полягає у проведенні комплексного аналізу генезису правових засад формування публічно-сервісної моделі держави в Україні, що передбачає дослідження етапів еволюції вітчизняного законодавства від перших спроб інформатизації до створення сучасної комплексного цифрового середовища надання адміністративних послуг.

Застосована методологія і методи. Методологічну основу дослідження становить діалектичний підхід до вивчення правових явищ у їх розвитку та взаємозв'язку, що дозволило розглянути формування сервісної моделі держави як динамічний і багатоаспектний процес. В основу роботи покладено антропоцентричний підхід, згідно з яким генезис правових норм аналізується через призму забезпечення прав і потреб людини як головного суб'єкта-замовника публічних послуг. Для досягнення мети було використано комплекс методів, зокрема: історико-правовий для ретроспективного аналізу етапів еволюції законодавства з 1990-х років; формально-логічний для уточнення змісту основних дефініцій, таких як «інформаційна послуга», «адміністративна послуга» та «електронна публічна послуга». Застосована методологія дозволила здійснити обґрунтовану періодизацію розвитку правових засад формування публічно-сервісної моделі держави в Україні.

Виклад основного матеріалу. Процес інституціоналізації публічно-сервісної моделі держави в Україні розпочався з формування фундаментального масиву законодавства про інформацію, що стало базисом для докорінної трансформації суб'єкт-об'єктних відносин у системі «держава – громадянин». Протягом 1990-х – середини 2000-х років відбувався складний перехід від закритої адміністративно-командної парадигми управління до впровадження принципів транспарентності та підзвітності владних інституцій.

Фундаментальне значення на цьому етапі стало набуття чинності Закону України «Про інформацію» (1992 р.) [2], який детермінував правову природу інформаційних відносин. Він не просто задекларував право особи на інформацію, а фактично встановив корелятивний обов'язок держави щодо забезпечення доступу до відомостей про діяльність органів влади. Це створило умови для розуміння державної діяльності як відкритого процесу, що є обов'язковим атрибутом будь-якої сервісної моделі.

Законодавче визначення змісту сервісної діяльності відбулось із ухваленням у 1998 році Закону України «Про Національну програму інформатизації» [3]. У документі було вперше нормативно легітимізовано категорію «інформаційна послуга». Її дефініція як діяльності з доведення інформаційних продуктів до споживачів задля задоволення їхніх потреб ознаменувала появу нової доктрини: держава почала ідентифікуватися не лише як суб'єкт владного примусу, а й як референт специфічних суспільних запитів.

Подальша динаміка генезису пов'язана з адаптацією технологічних можливостей мережі Інтернет до потреб публічного управління. Указ Президента України № 928/2000 «Про заходи щодо розвитку національної складової глоба-

льної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні» [4] стратегічно визначив пріоритетність надання послуг громадянам саме через використання глобальних мереж. Логічним продовженням став Указ Президента України № 683/2002 «Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади» [5], який перевів питання відкритості влади з площини політичних декларацій у площину конкретних правових обов'язків щодо функціонування офіційних вебсторінок органів виконавчої влади. Це трансформувало пасивне право на інформацію у активний формат інформаційного сервісу.

Окремої уваги заслуговує формування фундаменту «інфраструктури правової довіри», що розпочалося з ухваленням у 2003 році базових законів України «Про електронні документи та електронний документообіг» [6] та «Про електронний цифровий підпис» (втратив чинність) [7]. Впровадження інституту електронного цифрового підпису (ЕЦП) мало засадниче значення для легітимізації дистанційної взаємодії, оскільки дозволило юридично верифікувати особу без її фізичної присутності. Згодом, із розвитком технологій та євроінтеграційних процесів, правове регулювання цієї сфери було суттєво модернізоване: на зміну попередньому законодавству прийшов Закон України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» (2017 р.) [8]. Це забезпечило трансформацію ЕЦП у більш захищений кваліфікований електронний підпис (КЕП), що стало важливою передумовою для надання складних юридично значущих публічних послуг у цифровому форматі.

Впровадження інституту ЕЦП (нині - КЕП) мало фундаментальне значення для юридичної верифікації дистанційної взаємодії. Це дозволило розв'язати три ключові завдання:

- легітимізація цифрового обміну (встановлення презумпції рівнозначності електронного та паперового документів);
- верифікація суб'єктів (створення правового механізму ідентифікації особи у безконтактному форматі, що є основою для надання юридично значущих публічних послуг);
- оптимізація процедур (закладення підвалин для усунення надмірного бюрократичного навантаження шляхом автоматизації обробки даних).

Характерною рисою цього періоду стало запровадження терміну «державні послуги» у підзаконних актах (зокрема у сфері ліцензування та державної реєстрації). Це свідчило про початкову рецепцію європейських стандартів «good governance» та підготовку правового підґрунтя для системної кодифікації законодавства про адміністративні послуги. Таким чином, на першому етапі було сформовано необхідний нормативно-технологічний базис, який дозволив перейти від концепції «інформування» до розбудови повноцінної сервісної взаємодії [9-14].

Розвиток правової думки на межі цих періодів зумовив необхідність теоретичного переосмислення самої природи взаємодії держави та індивіда. Як зазначає О. Омелян [15], публічно-сервісна діяльність виступає безпосереднім

способом реалізації сутності сервісної держави, що вимагає розмежування категорій «державні» та «публічні» послуги. Дослідниця наголошує, що поняття публічних послуг є значно ширшим, оскільки охоплює діяльність не лише органів влади, а й недержавних суб'єктів, наділених відповідними повноваженнями. Саме таке розширене розуміння сервісної функції стало концептуальним підґрунтям розвитку системи.

Наступна фаза інституціоналізації публічно-сервісної моделі держави в Україні (2011-2018 рр.) позначена переходом до якісно нового змісту публічного управління, де ключовим об'єктом правового регулювання стає категорія «адміністративна послуга». Це спричинило необхідність розробки комплексного механізму реалізації прав суб'єктів приватного права через стандартизацію та регламентацію процедур владної діяльності.

Центральною подією цього періоду стало ухвалення Закону України «Про адміністративні послуги» (2012 р.) [16], що завершило тривалий етап дискусій щодо правової природи сервісної діяльності держави. Цей нормативний акт запровадив чітку правову дефініцію адміністративної послуги, відмежувавши її від інших управлінських функцій та встановивши суб'єктивне право особи на отримання результату адміністративного провадження у визначені строки та за встановленим стандартом. Закон детермінував перехід до моделі фронт-офісів, що реалізувалося через створення розгалуженої мережі Центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП), які стали територіальними центрами інтеграції публічних сервісів.

У цьому контексті науковий інтерес становить позиція С. Шандрука, який розглядає адміністративні послуги не просто як окремих вид діяльності, а як засадничу функцію сервісно-орієнтованої держави [17]. Дослідник наголошує, що перехід до такої моделі вимагає від держави не лише технічного надання сервісів, а й постійного моніторингу їхньої якості та результативності. Згідно з його висновками, саме через функціональну роль адміністративних послуг реалізується нова парадигма публічного управління, де держава бере на себе зобов'язання щодо забезпечення високого рівня задоволеності потреб громадян.

Важливою складовою функціонування сервісної держави стало ухвалення Закону України «Про доступ до публічної інформації» (2011 р.) [18]. Його норми остаточно закріпили засади відкритості інформаційних ресурсів, що є фундаментальною умовою забезпечення прозорості сервісних процедур та дієвим інструментом громадського контролю за якістю публічного адміністрування.

Протягом цього етапу відбувалася інтенсивна галузева адаптація законодавства до сервісних стандартів:

– у сфері *реєстраційних процедур* - реформування законодавства про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень забезпечило перехід від паперових носіїв до електронних реєстрів, що суттєво змінило процедурну архітектуру взаємодії та мінімізувало корупційні ризики;

– у *дозвільній системі* - законодавче закріплення декларативного принципу та принципу «мовчазної згоди» у господарській діяльності стало проявом

лібералізації сервісної моделі, де акцент змістився з контролю на сприяння реалізації прав підприємців;

– у *соціальній сфері* - розробка нової редакції закону України «Про соціальні послуги» та оновлення Житлового кодексу відображали намагання законодавця гармонізувати стандарти надання послуг із ринковими механізмами, одночасно забезпечуючи захист прав вразливих категорій населення.

Особливого значення на цьому етапі набуває взаємозв'язок між сервісною реформою та процесом децентралізації. Передача повноважень із надання ключових адміністративних послуг органам місцевого самоврядування та формування об'єднаних територіальних громад сприяли наближенню публічних сервісів до споживача. Це зумовило потребу у досягненні функціонального балансу між централізацією правових стандартів та децентралізацією механізмів їх реалізації через інтегровані офіси.

Досягнутий рівень нормативної впорядкованості та інституційної розбудови системи надання послуг створив необхідні передумови для цифрової трансформації публічного сектору. Попередні періоди фокусувалися на легітимізації послуги як такої та створенні фізичної інфраструктури (ЦНАП); сучасний етап генезису (з 2019 року до сьогодні) характеризується зміною самого формату правової взаємодії, де цифровізація виступає базовим правовим режимом реалізації сервісної функції держави.

Як зазначає М. Тернушак, процеси діджиталізації виступають драйвером фундаментальної трансформації архітектури публічної адміністрації, що спрямована на максимальне наближення державних сервісів до потреб споживача. Ця трансформація характеризується впровадженням інноваційних е-сервісів та автоматизацією процедур, що дозволяє суттєво скоротити дистанцію між суб'єктом звернення та органом влади [19]. У такій системі мобільні платформи стають інструментом децентралізованого та безбар'єрного доступу до сервісів, де правовий результат досягається у режимі реального часу без посередництва проміжних бюрократичних ланок.

Водночас така структурна гнучкість та автономність доступу на периферії вимагала адекватної функціональної централізації на стратегічному рівні. Це було реалізовано через створення Міністерства цифрової трансформації України як єдиного центру формування державної політики у сфері цифровізації. Подібна централізація повноважень дозволила розв'язати проблему відомчої локальності інформаційних систем, забезпечивши інтегрованість державних реєстрів. Таким чином, сучасна модель публічно-сервісної держави поєднує в собі централізоване вироблення технологічних стандартів послуг із максимально децентралізованим способом їх споживання громадянином, що мінімізує корупційні ризики та суб'єктивізм виконавця. Така інституційна перебудова дозволила практично втілити ідею безпосереднього доступу громадянина до державних сервісів.

Нормативно-правове забезпечення цього періоду відзначається переходом від точкового регулювання до побудови цілісної екосистеми цифрових сервісів. Зокрема, на законодавчому рівні було закріплено юридичну силу цифрових документів у мобільному застосунку, що стало безпрецедентним кроком у світовій юридичній практиці. Це дозволило трансформувати право на отримання послуги у формат *paperless*, де цифрова копія документа має рівну юридичну силу з паперовим оригіналом. Ухвалення у 2022 році Закону України «Про Національну програму інформатизації» у новій редакції [3] ознаменувало перехід до стратегічного планування цифрового розвитку з урахуванням сучасних кіберзагроз та вимог інтеграції до Єдиного цифрового ринку ЄС. Нове законодавство акцентує увагу на функціональній сумісності (інтероперабельності) державних реєстрів, що є техніко-правовою основою для автоматичного надання послуг без участі чиновника. Нормативно-правове забезпечення у цей період продемонстрував високу адаптивність. Було оперативно впроваджено нормативні акти, що регулюють надання специфічних сервісів (статус ВПО, компенсації за пошкоджене майно «єВідновлення», електронні довідки), що підтвердило життєздатність публічно-сервісної моделі навіть в екстремальних умовах.

У цьому контексті важливо зважити на позицію А. Ангел, яка пов'язує ефективну сервісну політику держави із забезпеченням її стійкого розвитку (*sustainable development*) [20]. Авторка обґрунтовує, що оптимізована система надання послуг виступає запорукою соціальної стабільності та економічного зростання, оскільки радикальне зменшення трансакційних витрат бізнесу та громадян у взаємодії з державою вивільняє ресурс для суспільного розвитку та зміцнює інституційну довіру.

Особливе місце в сучасній архітектурі правових засад посідає Закон України «Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг» (2021 р.) [21], який запровадив принцип «цифровий за замовчуванням» (*digital by default*). Це фактично закріпило пріоритетність електронної форми взаємодії, що є найвищою точкою розвитку генезису сервісної держави, де технологія та право утворюють нерозривний симбіоз.

Отже, проведений аналіз дозволяє констатувати, що трансформація вітчизняного законодавства вказує на чітку кореляцію між технологічним розвитком та зміною змісту нормативного регулювання. Держава трансформувалася з монопольного «контролера» у «сервіс-провайдера», де основним критерієм ефективності є зручність для громадянина. Періодизація розвитку правових засад формування моделі публічно-сервісної держави в Україні наведена у табл 1.

Таким чином, сучасний етап формування моделі публічно-сервісної держави характеризується зміною парадигми публічного адміністрування: відбувається перехід від формалізованої процедурної регламентації до функціонування високотехнологічної сервісної екосистеми. Новітній вектор розвитку базується на принципах алгоритмізації владних повноважень, проактивності надання послуг та максимальної антропоцентричності.

Таблиця 1 – Періодизація розвитку правових засад формування моделі публічно-сервісної держави в Україні

Таблиця 1 – Періодизація розвитку правових засад формування моделі публічно-сервісної держави в Україні

Періоди Periods	Ключові нормативно-правові акти Key regulatory acts	Зміст трансформації та основні здобутки Content of transformation and main achievements
I етап (1990-ті – середина 2000-х рр). Інфраструктурно-інформаційний	ЗУ «Про інформацію» (1992); ЗУ «Про Національну програму інформатизації» (1998); Укази Президента № 928/2000 та № 683/2002; ЗУ про ЕЦП та електронні документи (2003).	Перехід від радянської моделі до принципів відкритості. Легітимізація терміна «інформаційна послуга». Створення «інфраструктури довіри» через запровадження електронного підпису та перших вебсторінок органів влади.
II етап (2011 – 2018 рр.) Інституційно-процедурний	ЗУ «Про доступ до публічної інформації» (2011); ЗУ «Про адміністративні послуги» (2012); ЗУ «Про електронні довірчі послуги» (2017); галузеве законодавство про реєстрацію прав, дозвільну систему та соцпослуги.	Чітке розмежування владних функцій та адміністративних послуг. Трансформація ЕЦП у КЕП. Створення мережі ЦНАП. Впровадження принципів «єдиного вікна», прозорості та децентралізації сервісних повноважень.
III етап (2019 р. – дотепер) Цифрової трансформації	Положення про Мінцифри (2019); ЗУ «Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг» (2021); нова редакція ЗУ «Про Національну програму інформатизації» (2022).	Запровадження екосистеми «Дія». Перехід до принципів <i>digital by default</i> (цифровий за замовчуванням) та <i>paperless</i> . Автоматизація послуг, проактивність. Інтеграція КЕП у мобільні застосунки «Дія.Підпис».

Джерело: складено автором.
Source: compiled by the author.

Варто наголосити, що принцип антропоцентричності передбачає докорінну ревізію взаємовідносин «держава - особа», де людина виступає не об'єктом владного впливу, а суб'єктом-замовником публічного сервісу. Це реалізується через впровадження стандарту «орієнтованість на користувача» (user-centricity), що мінімізують часові та бюрократичні витрати громадянина, забезпечуючи реалізацію його прав у найбільш зручній та безбар'єрній спосіб. Така модель дозволяє інтегрувати норму статті 3 Конституції України щодо найвищої соціальної цінності людини у площину практичних цифрових рішень, де технологія

стає гарантом дотримання людської гідності під час реалізації державою її сервісної функції.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших досліджень.

Підсумовуючи результати дослідження генезису правових засад формування моделі публічно-сервісної держави в Україні, варто наголосити на чіткій етапності цього процесу, де кожна фаза є логічним підґрунтям для наступних трансформацій. Ретроспективний аналіз дозволив виокремити перехід від інфраструктурно-інформаційного етапу (1990-ті – сер. 2000-х рр.), зосередженого на легітимізації інформаційних прав та первинній верифікації суб'єктів через електронний підпис, до інституційно-процедурного періоду (2011-2018 рр.), що ознаменувався створенням правового фундаменту адміністративних послуг та мережі центрів надання адміністративних послуг. Сучасна фаза цифрової трансформації, розпочата у 2019 році, остаточно консолідувала сервісну модель у межах єдиної цифрової екосистеми, що супроводжувалося суттєвою зміною змістового наповнення ключових правових дефініцій. Зокрема, еволюція законодавства відобразила розширення поняття «послуга» - від пасивного надання інформації до впровадження проактивних електронних сервісів, що функціонують за принципом «digital by default».

Така зміна парадигми стала можливою завдяки синергії нормативної регламентації та новітньої технологічної архітектури, яскравим прикладом якої є екосистема «Дія» як комплексне цифрове середовище, де технологія та право створюють безшовний сервіс. Інтеграція правових стандартів у цифрові алгоритми дозволяє автоматизувати адміністративні процедури, практично нівелюючи суб'єктивізм посадових осіб та супутні корупційні ризики. Водночас, динамічний характер цього процесу зумовлює необхідність подальшого вдосконалення правових засад, які мають бути спрямовані на нормативне врегулювання застосування штучного інтелекту в публічному секторі та посилення кіберзахисту персональних даних. Це є критично важливим не лише в контексті подолання сучасних глобальних викликів, а й як невід'ємна складова реалізації євроінтеграційних прагнень України щодо побудови прозорого та людиноцентричного цифрового суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Євсюкова О. В. Запровадження принципів реалізації сервісно-орієнтованої діяльності органів публічної влади в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. № 3. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1208>
2. Про інформацію : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
3. Про Національну програму інформатизації : Закон України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#Text>
4. Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні : Указ Президента України № 928/2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/928/2000#Text>

5. Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади : Указ Президента України № 683/2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/683/2002#Text>
6. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
7. Про електронний цифровий підпис : Закон України (втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/852-15#Text>
8. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#n534>
9. Про ліцензування певних видів господарської діяльності : Закон України (втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1775-14#Text>
10. Про державну підтримку малого підприємництва : Закон України (втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2063-14#Text>
11. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
12. Про затвердження переліку платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби, і розміру плати за їх надання : Постанова КМУ від 4 червня 2007 р. № 795. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/795-2007-%D0%BF#Text>
13. Про заходи щодо упорядкування надання державних платних послуг : розпорядження КМУ від 25 лютого 2009 р. № 251-р. (втратило чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/251-2009-%D1%80#Text>
14. Про заходи щодо упорядкування адміністративних послуг : Постанова КМУ від 17 липня 2009 р. № 737. (втратила чинність). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/737-2009-%D0%BF#Text>
15. Омельян О. Публічно-сервісна діяльність як спосіб реалізації сутності сервісної держави. *Актуальні проблеми правознавства*. 2021. Вип. 1. № 3. С. 76–81. <https://doi.org/10.35774/app2020.03.076>
16. Про адміністративні послуги : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>
17. Шандрук С. М. Адміністративні послуги як функція сервісно-орієнтованої держави. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2024. Том 3. № 85. С. 175–180. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.85.3.27>
18. Про доступ до публічної інформації : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
19. Тернушак М. Удосконалення сервісної діяльності публічної адміністрації в контексті діджиталізації. *Юридичний вісник*. 2020. № 1. С. 93–100. <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i1.1565>
20. Ангел А. Сервісна політика держави як запорука стійкого розвитку. *Держава та регіони*. 2023. № 3 (81). С. 90–94. <https://doi.org/10.32782/1813-3401.2023.3.14>
21. Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-20#Text>

Стаття надійшла до редакції 12.10.2025 р.

Стаття рекомендована до друку 23.11.2025 р.

Опубліковано 30.12.2025 р.

Slobodeniuk T. O.,

postgraduate student of the Department of Global and National Security of the Educational and Scientific Institute of Public Administration and Civil Service, Taras Shevchenko National University of Kyiv,

64/13, Volodymyrska Street, Kyiv, 01601, Ukraine

e-mail: tymur.slobodeniuk@gmail.com <https://orcid.org/0000-0003-1090-9528>

GENESIS OF LEGAL FOUNDATIONS FOR THE FORMATION OF A PUBLIC-SERVICE STATE MODEL IN UKRAINE

Abstract. The article analyzes the genesis of the legal foundations for the formation of a public service state model in Ukraine. The evolution of national legislation is examined, from the earliest regulatory acts in the fields of informatization and access to information to the contemporary comprehensive legal regulation of electronic public services. It is substantiated that the development of the public service state model has a clearly defined stage-based character (the infrastructural–informational stage, the institutional–procedural stage, and the stage of digital transformation) and is directly dependent on the advancement of information and communication technologies as well as on changes in the governance paradigm of interaction between the state and the citizen. It is established that, at the initial stage, the regulatory foundations of governmental openness were laid and the category of “information service” was legitimized, which contributed to the transformation of the state from a subject of authoritative control into a provider of basic information services. The role of legislation on electronic documents and electronic signatures in the formation of an “infrastructure of legal trust,” which ensured the legal possibility of remote interaction between the state and the individual, is characterized. The institutionalization of administrative services as the central form of implementing the service function of the state is examined. The main directions of sectoral adaptation of legislation to the service model in the registration, licensing, and social spheres are systematized. It is proven that the integration of legal norms into digital algorithms has made it possible to automate administrative procedures, minimize the subjectivity of officials, and reduce corruption risks. It is substantiated that the author’s periodization of the development of the legal foundations for the formation of the public service state model in Ukraine reflects the logic of transition from information provision to the proactive delivery of public services within a unified digital ecosystem. It is shown that the anthropocentric approach has become the conceptual core of the modern service model, in which the individual is regarded as the subject and customer of public services, while the state acts as a service provider responsible for their convenience, accessibility, and quality. The prospects for further research related to the regulatory framework for the use of artificial intelligence in public administration and to the strengthening of personal data protection are identified.

Keywords: *public service state, public service activity, information service, administrative service, electronic public service, digitalization, decentralization, model.*

REFERENCES

1. Yevsiukova, O.V. (2018). Implementation of the principles of implementation of service-oriented activities of public authorities in Ukraine. *Public Administration: Improvement and Development*, no. 3. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1208> [in Ukrainian].
2. Law of Ukraine “On Information”. (1992). Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
3. Law of Ukraine “On the National Program of Informatization”. (1998). Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#Text>
4. Decree No. 928/2000 “On measures for the development of the national component of the global information network Internet and providing wide access to this network in Ukraine”. (2000). President of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/928/2000#Text>

5. Decree No. 683/2002 “On additional measures to ensure openness in the activities of state authorities” (2002). President of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/683/2002#Text>
6. Law of Ukraine “On electronic documents and electronic document management”. (2003). Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
7. Law of Ukraine “On electronic digital signature” (Expired). (2003). Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/852-15#Text>
8. Law of Ukraine “On electronic identification and electronic trust services”. (2017). Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#n534>
9. Law of Ukraine “On Licensing of Certain Types of Economic Activities” (Expired). (2000). Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1775-14#Text>
10. Law of Ukraine “On State Support of Small Entrepreneurship” (Expired) (2000). Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2063-14#Text>
11. Law of Ukraine “On State Registration of Legal Entities, Physical Persons – Entrepreneurs and Public Formations”. (2003). Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
12. Cabinet of Ministers of Ukraine (2007). Resolution No. 795 “On approval of the list of paid services provided by subdivisions of the Ministry of Internal Affairs, the National Police and the State Migration Service, and the amount of payment for their provision”, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/795-2007-%D0%BF#Text>
13. Cabinet of Ministers of Ukraine (2009). Order No. 251-r “On measures to streamline the provision of state paid services” (Expired), URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/251-2009-%D1%80#Text>
14. Cabinet of Ministers of Ukraine (2009). Resolution No. 737 “On measures to streamline administrative services” (Expired), URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/737-2009-%D0%BF#Text>
15. Omelian, O. (2021). Public service activity as a way of realizing the essence of a service state, *Actual Problems of Jurisprudence*, vol. 1, no. 3, 76–81. <https://doi.org/10.35774/app2020.03.076> [in Ukrainian].
16. Law of Ukraine “On Administrative Services”. (2012). Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>
17. Shandruk, S.M. (2024). Administrative services as a function of a service-oriented state. *Uzhhorod National University Herald. Series: Law*, vol. 3, no. 85, 175–180. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.85.3.27> [in Ukrainian].
18. Law of Ukraine “On Access to Public Information” (2011). Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
19. Ternushchak, M. (2020). Improving the service activity of public administration in the context of digitalization. *Juridical Review*, no. 1, 93–100. <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i1.1565> [in Ukrainian].
20. Anhel, A. (2023). Service policy of the state as a guarantee of sustainable development. *State and Regions*, no. 3 (81). 90–94. <https://doi.org/10.32782/1813-3401.2023.3.14> [in Ukrainian].
21. Law of Ukraine “On the peculiarities of providing public (electronic public) services”. (2021). Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-20#Text>

The article was received by the editors 12.10.2025.

The article is recommended for printing 23.11.2025.

Published 30.12.2025.